N⁰ 39. Donderdag 26 September 1907. 7de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

Orgaan der Vereeniging OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen 21 Maart 1900.

»Het Koloniaal belang is een Algemeen Nederlandsch belang.«

Abonnementsprijs per jaar.

Vrij aan huis of franco per post binnenland, *bij vooruitbetaling* . . . f 1.50
Voor Oost-Indië en het Buitenland . . . . „ 4.—
Afzonderlijke nummers. . . . . „ 0.05

Prijs der Advertentiën.

Per regel. . . . . f 0.10
Bij plaatsing van 300 regels . . . . „ 0.09
„ „ „ 1000 „ . . . . „ 0.08

Mededeelingen of Ingezonden Stukken moeten worden geadresseerd »aan de Redactie-Commissie«, en gezonden aan de Presidente, 7a Heerengracht, Den Haag.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.
Voor Advertentiën tot de Uitgevers-Maatschappij »HET GEMEENSCHAPPELIJK BELANG«, NIEUWE MOLSTRAAT 20, beiden den Haag.

Het hoofddoel der Vereeniging is

Het verspreiden van populai kennis omtrent onze Indiën onder gansch het volk en het bevorderen der welvaart in die gewesten, om zoodoende en ook door het verleenen van onderlinge hulp, ware belangstelling en liefde te kweeken tusschen Nederland hier en ginds.

Het lidmaatschap bedraagt f 1.50 tot f5.— 's jaars, (voor Indie en het buitenland minstens f 2.50).

Zij die f 5 of meer contribueeren of een gift in ééns schenken van f 100, zijn donateur(trice).

Aan alle donateurs en leden wordt kosteloos en franco het *Koloniaal Weekblad* **toegezonden**

Inhoud van dit nummer.

Koloniale praatjes. — Perskroniek. — Nogmaals het Koloniale vraagstuk op het Socialisten-congres te Stuttgart. — Oost-Indische Berichten. — West-Indische Berichten. — Van Vreemde Koloniën. — Ingezonden. — Inhoud van Tijdschriften. — Feuilleton.

KOLONIALE PRAATJES.

Nog eens het nut van koloniën.

Ingevolge gedane belofte zullen we, naar aanleiding van het ingezonden stuk van den heer Van Kol op de critiek, hier geleverd op zijn in de *Indische Gids* onder vorenstaand hoofd verschenen artikel, daarop nog eenmaal terugkomen, hoezeer ook wij eene polemiek met den heer Van Kol tot de meest onvruchtbare achten, uit hoofde van den hoogst uiteenloopenden kijk op de koloniale aangelegenheden, inzonderheid wat het onderhavige onderwerp betreft, die ons scheidt. Dat verschil laat zich het best typeeren, wanneer wij de slotwoorden van het artikel van den heer van Kol stellen tegenover het motto, aan het hoofd van elk nummer van dit blad te vinden: «Het koloniaal belang is een algemeen nederlandsch belang»,

Tegenover dit motto, door hem eene misleiding geheeten, stelt de heer Van Kol dan als conclusie zijner op dwaalwegen opgedane bevindingen, dat: «het bestaan en de handhaving van het koloniaal bezit, is geen algemeen, geen volks-, doch een zuiver kapitalistisch belang».

Tegenover onze stelling dus, dat de belangen van heel het nederlandsche volk betrokken zijn bij de behartiging der koloniale belangen, bij de dientengevolge in de koloniën te verwachten meerdere welvaart, en bij de ontwikkeling der bestaande relatiën, zien we den heer van Kol, in de rol van badmeester trachten ons door een koudwater-douche te overbluffen met een: Och wat algemeen nederlandsch belang. Niemand of nagenoeg niemand heeft in Nederland belang bij de koloniën, behalve een handjevol kapitalisten, ambtenaren, officieren en gepensioneerden.

Wij herhalen het nog eens, had het betrokken artikel niet in de *Indische Gids* gestaan, wij zouden ons niet de moeite gegeven hebben er op in te gaan. De zij het ook slechts voorwaardelijk door de redactie van genoemd maandschrift met zijne opname aan het bewuste artikel verleende sanctie alleen, maakte het ons tot plicht, om dit niet onopgemerkt te laten. Dit, wat ons betreft, naar aanleiding van de opmerking van den heer van Kol, dat de slag „dus raak" zou zijn geweest.

De heer van Kol tart ons nu aan te toonen, dat de nederlandsche arbeiders wel degelijk een groot belang hebben bij de handhaving van het koloniaal bezit, en voegt daaraan toe: «Knagen aan onderdeelen, vitten op bijzaken, twisten over cijfers van ondergeschikt belang, ontwijken van de kern der kwestie, zullen hem daarbij van weinig nut zijn.»

Voor den schrijver moge des Pudels Kern geweest zijn, het in zijne oogen ondergeschikt belang, dat het koloniaal bezit voor de arbeidersbevolking zou opleveren, voor ons was het de draad, die door het betoog liep, en eene meer algemeene strekking lijnde, die der ontmoediging, op grond van, wij herhalen het, onware vergelijkingen met den kolonialen arbeid van andere natiën, die der ontgoocheling, welke zou kunnen volgen op het betoog van het zoogenaamd «zuiver kapitalistisch belang", dat voor Nederland in zijn koloniaal bezit alleen op het spel zou staan.

Wij hebben dientengevolge gemeend de onjuistheid der door den heer van Kol gemaakte vergelijkingen in het juiste daglicht te stellen, en een voornaam punt, in algemeen opzicht, dat betreffende den handel uit zijn betoog lichtend, de belangrijkheid van den goederenruil tusschen Nederland en Indië voor de nederlandsche gemeenschap aan te toonen, en afgaande op den gedachtengang van den heer van Kol, zou de slag hier «dus raak» zijn geweest, wat wij ook bedoelden.

Al hetgeen niet wegneemt, dat wij ook niet aarzelen den heer van Kol in zijne kern der kwestie te volgen.

De vraag of de nederlandsche arbeiders wel degelijk een groot belang hebben bij de handhaving van het koloniaal bezit, wordt beheerscht door die andere vraag of het koloniaal bezit thans reeds hunne belangen dient en of die belangen zouden kunnen worden geschaad door het teloor gaan van dat bezit?

Onzes inziens kan het antwoord op die dubbele vraag niet anders dan bevestigend luiden. Een bezit, dat aan Nederland een in- en uitvoerhandel schenkt, ter waarde (volgens de jaarcijfers voor Nederland van 1905) van 466 millioen gulden, en wel in die mate dat in de lijst der invoercijfers Java en de andere bezittingen in Indië, na Pruissen met 577.5 millioen gulden, de tweede plaats innemen, met 399,6 millioen gulden, in de rij der landen van herkomst, kan niet anders dan aan de geheele gemeenschap en dus ook aan de arbeiders ten goede te komen. Wij hebben in het nummer van den 8n Augustus ll. door eene vergelijking met den handel van andere natiën uiteengezet, wat dit cijfer van 466 millioen gulden of 83 gulden per hoofd der bevolking voor Nederland beteekent. Zou de heer van Kol in gemoede durven verklaren, dat het den duitschen arbeider b. v. onverschillig moet laten of zijn land het twee derde van zijn geheelen buitenlandschen handel zou moeten derven?

Derven? Er is volgens den heer van Kol geen sprake van derven. Al zou een andere vlag over Indië waaien, dan zouden we toch uit handelsoogpunt wel behouden, wat wij hebben. Meent hij dat en mag hij dat meenen, waar onder andere de geschiedenis uitwijst, dat in al die landen, waar eens de nederlandsche vlag woei om voor de engelsche te wijken, de nederlandsche handelsnaam zoo goed als geheel tot de traditiën behoort? En zijn ook de feiten niet daar, om het fictieve van die onderstelling aan te toonen: Engeland streeft naar het protectionnisme; Frankrijk maakte reeds zijne koloniale tarieven ondergeschikt aan de bescherming der moederlandsche nijverheid; Duitschlands koloniale politiek laat zich samenvatten in Dernburgs woorden betreffende het doel der koloniën: «afzetmarkten voor de producten der moederlandsche industrie, bronnen van ruwe grondstoffen voor die industrie;» de Vereenigde Staten verhoogden het tarief voor vreemde katoentjes in de Philippijnen met 100 percent; Japan is allen in protectie de baas. De vlag, die de nederlandsche in Indië zou vervangen en den goederenruil met Nederland dan toch ongemoeid zou laten moet blijkbaar in de verbeelding van den heer van Kol worden gezocht.

Die handel geeft, ook de heer van Kol, heeft er op gewezen, aanleiding tot het voeden van verschillende nederlandsche bedrijven, waar ook de arbeider profijt van trekt. Niet genoeg volgens den heer van Kol, van socialistisch standpunt, maar wij vragen of het den nederlandschen arbeiders onverschillig zou kunnen zijn, dat hun een 15 of 16 millioen gulden aan arbeidersloon (volgens de berekeningen van den heer v. K.) zouden komen te ontvallen?

Pers-kroniek.

INHOUD: *De* Standaard *over de zaak Simonar. — Het* Algemeen Handelsblad *over de Britsche pers en onzen goeden naam als koloniale mogendheid of hoe men het zeker niet moet aanleggen om lasterpraat over ons koloniaal beleid in den vreemden uitgestrooid, tegen te spreken. — Een waarschuwend woord van het* Nieuws van den Dag *over den toestand in Atjeh.*

Eenige maanden geleden maakten wij gewag van de zaak-Simonar — een Franschman, die naar zijn zeggen in Indië door de justitie onrechtvaardig is behandeld in die mate zelfs dat hij van gezeten burger nu doodarm is geworden. Volgens Mr. Nederburgh,

een hoogrechtelijk ambtenaar in Ned.-Indië, is hij echter iemand, die in werkelijken zin niet te reclameeren heeft omdat wij hier zoowel als in Ned.-Indië een uniform en tevens allerongelukkigst burgerlijk procesrecht hebben! Dit is óók een standpunt al zal iedereen moeten toegeven, dat het een eigenaardige manier van zien is en geheel in 't duister laat hoe de heer Simonar nu toch eigenlijk van kapitalist zoo in eens proletariër is geworden. Ook de Standaard, die zeker wel van het stuk van den hr. Nederburgh in de Nieuwe Rotterdamsche Courant op de hoogte zal zijn, vindt deze zaak niet helder en wijst daarbij nog op een andere factor n.l. dat ook de buitenlandsche pers zich met het geval gaat bemoeien; dit alles natuurlijk ten nadeele van onzen goeden naam als koloniale mogendheid in het buitenland.

„Sinds maanden is zekere heer Simonar doende, zegt de Standaard, recht te zoeken tegen een z.i. ten onrechte tegen hem geslagen vonnis, waardoor hij beweert dat hij van al zijn goed en have in Indië ontzet is.

Uit het koloniale leven hoort men meer zulke klachten. Nog niet zoo lang geleden ontving onze redactie soortgelijke klacht over een rechterlijk bévue in Algiers.

Alleen in de Staten-Generaal zou men over zulk een geschil inlichting kunnen vragen, en er zou kunnen onderzocht worden, of hier misschien iets niet in den haak was.

Tot tijd en wijle echter dat dit gebleken is het geval te zijn, kunnen wij in Nederland niet anders doen dan de Indische Justitie de hand boven het hoofd houden, en alzoo de klacht van den heer Simonar voor ongegrond houden.

Of zulk een nader ingaan op deze zaak gewenscht is, beslisse de Kamer, en zoo het tot het vragen om inlichting komt, de Minister van Koloniën.

En vraagt men nu, of we zulk een ingaan op deze zaak wenschen zouden, dan moeten we tot ons leedwezen verklaren van de zaak zelve niet genoeg op de hoogte te zijn, om ons hierin een oordeel aan te matigen; maar er is anderzijds toch wel een belang bij in 't spel, dat beter niet verwaarloosd ware.

De heer Simonar heeft zich niet ontzien in de Indép. Belge een stuk te doen plaatsen, dat in breeden kring den indruk moest maken van zeer ergerlijk beleid in onze koloniën. Reeds vroeger wezen we er op, hoe in dat zelfde blad de heer Roland de Marès evenzoo tegen ons Koloniaal beleid te velde trok.

Een pak van 't zelfde laken alzoo, als ons de Engelsche pers gedurig wil leveren; een stille, langzame, tendentieuse poging om ons Koloniaal beleid in discrediet te brengen.

Ten onzent pleegt men hierover te lachen, en doet men er nooit iets tegen.

Elders wel.

En met het oog daarop zou het in zeker opzicht een zaak van nationaal belang wezen, de zaak-Simonar eens niet in de doofpot te stoppen, maar het aan heel het Europeesche publiek duidelijk te maken, dat hij ons beleid geheel ten onrechte heeft aangeklaagd. Of ook, bleek er een steek los te zijn, dat we niet te hoog staan, om, is er een fout begaan, die te herstellen.

Zoo licht blijft anders ook de zaak-Simonar weer hangen, en wordt naderhand, als het telaat is, tegen ons uitgespeeld."

***

In het Algemeen Handelsblad lazen wij het volgende:

De Britsche pers en Nederland.

„Onze lezers, schrijft het blad, zullen zich wellicht herinneren, dat wij onlangs (3 Sept.) hebben gewezen op een artikel in de Westminster Gazette waarin het verwijt voorkwam dat het eerste werk van de Ned. Indische regeering na de inlijving van Lombok zou geweest zijn niet het bouwen van een kerk of een school, maar van een opiumhol. Dit had het Engelsche blad ontleend aan een beschouwing van een Indisch dagbladschrijver den heer J. F. Scheltema in een Amerikaansch tijdschrift.

Wij hebben in ons blad van 3 Sept. jl. deze bewering weerlegd en eindigden met het uitspreken van den wensch dat iemand die meer recht van spreken heeft in deze, aan 't Amerikaansche en Britsche blad eenige onderteekende regels zou schrijven, om ook weder dat kwaadspreken van ons land te weerleggen.

Wij kunnen thans mededeelen, dat aan dezen wensch gevolg is gegeven. Onze stadgenoot, dr. A. A. Fokker, privaat-docent in de Maleische taal- en letterkunde, zelf in Ned.-Indië geboren, vroeger ambtenaar aldaar en bekend door zijn studiën over talen, en instellingen van Ned.-Indië, heeft aan de Westm. Gaz. een vertaling van ons artikel gezonden, met verzoek om opneming.

Maar, jawel! het Britsche blad, dat zoo gretig de aantijging van den heer Scheltema aan zijn lezers had voorgezet, weigerde deze ook met de wederlegging in kennis te stellen.

De heer Fokker deed nog een poging om het Britsche publiek beter voor te lichten. Hij zond de vertaling aan Daily News. Maar ook van de redactie dezer courant kreeg hij het stuk ongeplaatst terug.

Wij bepalen ons tot de vermelding van deze feiten. Onze lezers zullen zelven er de gevolgtrekking uit maken over de handelwijze van deze „voorname" Britsche bladen."

Daargelaten nu of het gewraakte artikel van den kundigen vroegeren redacteur der Locomotief in aanmerking kwam voor een „nationale bewerking" als door het Handelsblad aangeprezen, kan niet ontkend worden, dat de manier waarop het orgaan dit hier tracht aan te leggen toch op 't onnoozele af is, en de lezers van het orgaan op de Pijpenmarkt, die nu vrijelijk mogen smalen op „voorname britsche bladen" zullen zich, als ze even nadenken, wel moeten afvragen: „welke verkeerde indrukken over onze koloniën in het buitenland verwerkt kunnen wij nu uitwisschen door te gaan smalen op de Daily News en de Westminster Gazette?

Inderdaad, daar verandert de zaak, die men bevorderen wil, geen steek mede; alleen maakt men zich nog belachelijk op den koop toe als een of ander Engelschman het in zijn hoofd kreeg deze dwaasheid eens in een van die „voorname bladen" te gaan vertalen. Neen, al dat gratuite geschrijf van welgezinde chauvinisten in buitenlandsche bladen, daartoe als 't ware aangezet en aangehitst door het Handelsblad heeft nooit effect gehad. Wat baatte b.v. gedurende den Transvaal-oorlog de „Open Brieven" van den heer Boissevain tot den hertog van Devonshire gericht; de vreeselijke polemieken van dien journalist met de Times, welk blad natuurlijk er nooit of te nimmer eenig antwoord op gaf? Dat was en is alles slechts chauvinistische don quichotterie met reclame effect van den schrijver. Wat hier echter wèl gedaan moest worden, is ernstig het indertijd door de Standaard aangegeven plan in overweging te nemen of niet de eenige manier om het inderdaad bestaande euvel, dat met de jaren eer toe dan afneemt aan kwaadaardigheid en gevaarlijkheid, te bestrijden ware door het oprichten van een fransch orgaan dat rechtstreeks naar journalistieke adat en gebruik en niet per „ingezonden stuk" op deze aanvallen in het buitenland kan antwoorden. Langs dien en geen anderen weg is hier de remedie te zoeken. Wij meenden hier nog eens even op te moeten wijzen nu wij hier weder twee frappante gevallen van dien aard voor ons hebben.

***

De toestand in Atjeh begint men nu ook hier niet zonder zorg gade te slaan. Lang heeft 't geduurd alvorens de steeds luider en krachtiger vernomen klachten uit Indië hier ingang vonden, maar nu ook de feiten met den dag vermeerderen, die er duidelijk op wijzen hoe zeer wij nog op onze tellen moeten passen in het „gepacificeerde Atjeh", valt ook in de nederlandsche pers een tendenz van grootere en scherpere waakzaamheid ten dien opzichte waar te nemen. Waartoe misschien niet weinig bijgedragen heeft de alleronhandigste manier waarop — wij denken maar aan het démenti en het commentaar op het verontrustend Times-telegram geleverd — z.g. „optimisten" getracht hebben een draai aan de zaak te geven. Dat maakte een zeer bedenkelijken indruk. Dit gaf dan ook b.v. aan het „Nieuws v. d. Dag" aanleiding eens eenige authoriteiten hun oordeel te vragen over den toestand in Atjeh. De civiele authoriteit — „wiens ervaring en gezag door niemand zal kunnen worden betwist" — schreef het volgende:

„Hoewel van een voor onze beheersching van Atjeh gevaarlijk verzet aldaar geen sprake meer kan zijn, is de toestand van dat land niet gunstig. Hiervoor zijn verschillende oorzaken te noemen. Van de zijde der Atjehers b.v. het gebrek aan zin voor orde en rust, de eenstemmigheid in niets behalve in zucht naar twist, strijd en wanorde, en het fanatisme, dat aan den kamp tegen ons gloed verleent. Maar ongetwijfeld zouden al die oorzaken en althans hare gevolgen tot heel wat geringere afmetingen teruggebracht zijn, wanneer wij ons ernstig hadden toegelegd, niet alleen op een tactiek, die tot onderwerping des lands moest leiden (die is sinds 1898 gevolgd), maar vooral ook door bestuursmaatregelen, die bevrediging bevorderden. Aan dit laatste heeft het al te zeer ontbroken.

Ik ben steeds voorstander geweest van een militair oppergezag zoolang voor handhaving der rust militaire maatregelen van belang vereischt werden. Ook meen ik, dat men in zulk een tijdperk vaak gerechtigd is tot het aanwenden van gewelddadige bestuursmaatregelen, die in een normalen staat misplaatst zouden zijn. Maar zoo iets mag niet lang duren; zoomin als men eenen zieke jaren lang met operaties en medicijnen in plaats van voeding op de been brengt, zoomin pacificeert men een land door eene eindelooze opeenvolging van dwangmiddelen. Daar nu militairen krachtens hunne opleiding niet de meest geschikte bestuurders zijn, behoorde een zoo langdurig proces als het Atjehsche nu eenmaal is, niet doorgezet te worden zonder krachtige, jegens de Regeering verantwoordelijke medewerking van een man van veel ervaring in inlandsche zaken. Dan zou men niet door jarenlange toepassing van een overdreven boetestelsel, door invoering van zware heerendiensten (N.B. in een land, waar men deze niet kende, terwijl men in beginsel de afschaffing dier diensten op Java en elders voorstaat); door het stellen van onmogelijke eischen aan hoofden en door hun verbanning wanneer zij daaraan niet voldoen, door uitoefening van allerlei ongekenden dwang op inlandschen handel, cultuur, veeteelt, enz. enz. de bevolking tot het uiterste gedreven hebben, maar veel eer, zij het met krachtige hand, gedaan hebben wat men kon om de pas onderworpenen met den nieuwen toestand te verzoenen.

Wat den Sultan betreft, in hem heeft het bestuur zich van den aanvang zijner onderwerping deerlijk vergist. Men had kunnen en moeten bedenken, dat die man voor ons niet anders dan een verkapte vijand zou zijn, maar men heeft zich door zijn praatjes van de wijs laten brengen, den nietswaardigen intrigant gecajoleerd en hem de gelegenheid ruimschoots gelaten om in troebel water te visschen. Dat men hem verwijderd zou hebben, klinkt niet onwaarschijnlijk; eenmaal moet het daartoe komen. Maar zonder radicale verbeteringen in het bestuur helpen zulke negatieve maatregelen niets."

Daarna vervolgt het orgaan:

„Hebben de inzichten van dezen schrijver meer in het bijzonder betrekking op de bestuurstoestanden in Atjeh; ook de militaire toestand aldaar — zoo nauw aan de pacificatie verbonden — mocht onder deze omstandigheden wel eens met een kort woord van gezaghebbende zijde worden toegelicht. Dit luidde als volgt:

„Het Times-telegram bevat een kern van waarheid, welke niet over het hoofd gezien mag worden en ons tot nadenken moet stemmen.

Natuurlijk kan van een algemeen verzet in Atjeh geen sprake meer zijn. Onder onze tegenstanders heerscht geen eenheid meer en het belangen-complex van vroeger bestaat niet meer of is geheel gewijzigd. Wel is het zeer goed mogelijk, dat het bestuur de overbrenging naar Java van den sedert eenige jaren onderworpen Pretendent-Sultan overweegt. Niet omdat de man als persoon eenig gevaar voor ons oplevert, maar door de verzet-menschen zal zijn naam zeker als vlag worden gebruikt en dit kan natuurlijk niet geduld worden. Met zijn interneering ergens op Java zou dit uit zijn.

Hiermede is echter de toenemende ontevredenheid onder de bevolking niet weggenomen; een ontevredenheid, welke ongetwijfeld bestaat en haar grond vindt ten eerste in het opleggen van heerendiensten, welke het Atjehsche volk niet kent, en ook in het optreden onzer troepen.

Wat dit laatste betreft, hoe kan dat ook anders?

Colonnes van 20 man maréchaussée worden dikwijls uitgezonden om een gebied af te patrouilleeren, soms in uitgestrektheid grooter dan Brabant. Deze 20 man blijven wel eens 6 weken lang weg, nemen geen vivres mede en moeten dus leven van de bevolking. Wat daarbij gebeurt, kan men zich gemakkelijk voorstellen. Goedschiks of kwaadschiks moeten de soldaten hun levensmiddelen van de bevolking zien te krijgen. In het gunstigste geval zullen de kampongbewoners het tegen betaling afgeven — betaling, indien niet contant dan soms op grooten afstand bij een onzer posten te verkrijgen.

Maar heeft de bevolking daartoe geen lust; wordt er mede getalmd of gaat het niet spoedig genoeg, dan nemen onze soldaten eenvoudig wat ze vinden of grijpen kunnen. Nu is dat wel streng verboden, maar hongerige en dorstige menschen, die, vermoeid van lange marschen door moeilijk terrein, eten en drinken moeten, vragen niet naar papieren voorschriften. Bovendien is controle onder die omstandigheden en op zulke afstanden een onmogelijk werk. De officier, die in dit opzicht „lastig" zou zijn — gesteld al dat een officier de patrouille commandeert, dikwijls is een onder-officier met het commando belast — zou dit heel spoedig bemerken aan den geest onder zijn troep, zoodat hij wel een oogje moet toe doen.

Wat is nu het gevolg van deze operaties, die ten doel hebben een gebied te pacificeeren? Dat zij verbittering onder de bevolking zaaien en bovendien den troep demoraliseeren.

De officier moet zijn oogen sluiten, kan de voorschriften niet opvolgen, en de minderen leeren „rampassen", wat in negen van de tien gevallen tot moord en doodslag leidt, want de Atjehers laten zich dit niet kalm aanleunen.

Hierbij moet ik op nog een ernstig kwaad wijzen, in verband met deze manier van ageeren. Ook physiek geraakt de soldaat er door uitgeput. Weken en weken lang patrouilleeren in buitengewoon lastig terrein, zonder behoorlijke gelegenheid tot rust, steeds op het „qui-vive", vereischt zooveel van de lichamelijke krachten van den soldaat, dat hij na korten tijd voor den dienst onbruikbaar wordt. Het slijtage aan menschen-materiaal is tegenwoordig op Atjeh dan ook enorm. Zóó uitgeput zijn de militairen, dat b.v. bij de Koloniale Reserve de pas teruggekeerden uit Indië vrijgesteld moeten worden van de gymnastiek-oefeningen. Vroeger kwam dit sporadisch voor, nu is het bijna regel. De menschen, die nu terugkeeren, zijn in een woord gezegd: „op".

Vele zijn dan ook de klachten, en werkelijk gegronde klachten, van de officieren en minderen van dezen toestand; het gebrek aan discipline, te Atjeh aangewend, plant zich voort in het geheele leger.

Ook is er in het Engelsche telegram sprake van die ongelukkige Atjeh-tram. Zou men nu werkelijk gelooven, dat bij sluiting der kusthavens de Atjehers hun produkten b.v. van Telok Semaweh naar Sigli zouden vervoeren per tram? Dat hebben zij nooit gedaan, zelfs niet onder de blokkade zonder tram en zullen zij ook nu nooit doen. Veel liever zullen zij hun produkten laten verrotten. Die les heeft het verleden ons toch geleerd! Volgens mijn meening ware

het verstandiger, indien wij de economische ontwikkeling van het gouvernement Atjeh en onderhoorigheden zochten in vrijhandel, met scherpe controle door onze eigen marine-schepen. Met allerlei kunstmiddelen van Poeloe-weh, dat in hun taal „weggeworpen land” heet, een belangrijk handels-emporium te maken, zal blijken een zeer dure illusie te zijn.

Men beweert nu, dat de Engelschen in de Straits-Settlements met leede oogen deze tramwegpolitiek aanzien, en beducht zijn dat Sabang een ernstige concurrente van Penang zal worden. Deze veronderstelling moet dan hierop berusten, dat de Engelschen zeer slecht van de toestanden in Atjeh op de hoogte zijn, in den loop der jaren in dit opzicht geen rijke ervaring hebben opgedaan. Wie zoo denkt, vergist zich ten eenenmale. Zooals t h an s de verhoudingen in Atjeh zijn, hebben de Engelschen slechts belang bij een rustigen, bevredigenden toestand aldaar.

Alles te zamen genomen, geloof ik, dat wij in Atjeh weer een periode van toenemend verzet te gemoet gaan, dat zeker niet door een straf militair regime te onderdrukken is, maar wèl door met alle krachten er na te streven om een voor den Atjeher bevredigenden toestand te scheppen.”

De slotsom nu, waartoe het amsterdamsche orgaan, het kalme en bestadigde N i e u w s v a n d e n D a g, komt, na het oordeel van deze autoriteiten gehoord te hebben, luidt als volgt:

„In beide toelichtingen worden voor een deel dezelfde bedenkingen geopperd, en nog eens: deze twee mannen behooren niet tot de categorie der pruttelende oudgasten, maar hebben recht van spreken. Hun oordeel, zeker niet optimitisch, geeft wel geen recht tot een ach-en-wee geroep, alsof alles verloren ware (hetgeen sommige in het buitenland niet zonder leedvermaak zouden zien), maar bevat toch ernstige waarschuwingen. Deze betreffen euvelen die ongetwijfeld grootendeels te verhelpen zijn. Moge men die wenken ter harte nemen. „Gouverner, c'est prévoir.”

Het spreekt bijna van zelf dat nu uit de gisteren alhier ontvangen mailberichten bleek dat o.m. het indertijd officieus gewraakte bericht door de T i m e s overgeseind betreffende gevangeneming van den ex-Pretendent Sultan, en zijn overbrenging naar Batavia toch waar is, men hier verre van gesticht is over de geheimzinnigheid die het departement van Koloniën hieromtrent heeft in acht genomen.

„Gisteren, zoo zegt het N i e u w s v. d. D a g, bracht de mail het verbazingwekkende bericht, dat eenige voorname inlandsche hoofden te Koeta-Radja, onder wie de ex-sultan en Toengkoe Hoesin, den 22en Augustus gevangen genomen en naar Batavia opgezonden waren. Aldus was uit Koeta-Radja aan de D e l i C t. geseind.

Verbazingwekkend mag dit bericht wel heeten, na het bekende T i m e s-telegram uit Singapore, en het communiqué der regeering, naar aanleiding daarvan verstrekt. In ons hoofdartikel van verleden Vrijdag over den toestand in Atjeh, waarin wij twee gezaghebbende personen aan het woord lieten, duidden wij reeds aan, dat de mededeeling van onze regeering niet als een démenti van het geheele T i m e s-bericht opgevat behoefde te worden: men gaf in den Haag slechts te kennen dat daar „niets bekend was over een ernstige wending van den toestand van Atjeh.” De gevangenneming van den ex-sultan werd dus niet nadrukkelijk tegengesproken.

Maar toch: het bericht der D e l i C t. is van 22 Augustus, de verklaring van het Departement van Koloniën van 4 September. Het is onaannemelijk dat de aanhouding en de opzending van den ex-sultan van Atjeh, waarvan ook het T i m e s-bericht gewaagde, toen niet bekend waren in Den Haag. Het alternatief schijnt dus: óf zoowel het T i m e s-bericht als het telegram der D e l i C t. waren geheel ongegrond, óf de Regeering heeft de zaak willen verheimelijken. Wel opmerkelijk is 't dat geen dagbladcorrespondent in Indië rechtstreeks zulk een belangrijke gebeurtenis geseind heeft.

Wij willen niet pessimistisch zijn, besluit het N i e u w s, vooral nu de gouverneur getoond heeft, flink te willen aanpakken. Maar dit mailbericht (aangenomen dat het juist is, en zoo niet, dan had de Regeering het wel bepaaldelijk mogen tegenspreken) bewijst o.i. toch twee dingen: in de eerste plaats, dat de toestand in Atjeh — gelijk in ons hoofdartikel betoogd werd — thans meer dan gewone aandacht verdient, en vervolgens, dat een meer dan strict noodige geheimzinnigheid in zulke zaken licht onaangename vermoedens wekt en dus eerder kwaad doet dan goed.”

* * *

De N i e u w e C o u r a n t spreekt er ook hare verbazing over uit, dat „de Regeering, die in de laatste jaren nimmer geschroomd heeft belangrijke tijdingen, hoe onaangenaam deze ook voor haar zelf mochten zijn, in onbewimpelden vorm openbaar te maken, over dit bericht, werkelijk toch gewichtiger dan de detail-opgaven omtrent schermutselingen van hier of daar ageerende colonnes, eenvoudigweg gezwegen heeft”. Het blad acht het waarschijnlijk „dat de overheid te Atjeh een samenspanning op het spoor gekomen was van ontevredenen, die den ex-Sultan voor hun plannen gebruikten. Inderdaad heeft de ex-Sultan persoonlijk nooit getoond dat hij iets beteekende. Maar dat maakt de zaak niet mooier.”

Deze geheimzinnigheid zal inderdaad opgehelderd moeten worden. Heeft men het indertijd in Indië misschien niet de moeite waard geacht deze belangrijke tijding naar Europa over te seinen? Of.... heeft men aan Koloniën maar wat gezegd toen de pers op informatie uitging en daar aanklopte? Een van tweeën moet het geval zijn. Dat er echter ergens heel raar moet gedaan zijn, dat is wel zeker.

Nogmaals het Koloniale Vraagstuk op het Socialisten Congres te Stuttgart.

Na het oordeel der hollandsche pers over de behandeling van het koloniale vraagstuk op het Congres te Stuttgart vernomen te hebben, is het zeker eigenaardig ook dat van een fransch koloniaal tijdschrift *La Quinzaine Coloniale*, ter kennis onzer lezers te brengen, te meer daar de redacteur er van de ook ten onzent welbekende heer J. Chailley is. Deze zegt dan woordelijk:

Les socialistes ont la réputation de ne pas être tendres pour la politique coloniale; chaque fois que dans leurs congrès ils s'en sont occupés, ç'a été pour la condamner. A s'en tenir au vote final émis par le récent congrès de Stuttgart sur cette question, on pourrait conclure qu'ils sont restés fidèles à leur vieille attitude. Ce serait se méprendre. La lecture des discussions et l'analyse du vote témoignent en effet d'une évolution assez profonde des socialistes, en ce qui concerne la politique coloniale, d'une évolution de la masse, la seule qui nous intéresse, car si on pouvait citer des socialistes devenus hauts fonctionnaires coloniaux, ces évolutions n'ayant aucun caractère scientifique, mais au contraire des mobiles purement personnels étaient à dédaigner.

* * *

L'hostilité des socialistes à toute entreprise coloniale n'a certes pas disparu et certains des membres du congrès de Stuttgart l'ont énergiquement traduite. Au nom du parti social-démocrate anglais, M. Quelch a soutenu que les socialistes ne devaient pas reconnaître l'état de choses actuel, que la politique coloniale était criminelle par essence.

Cette affirmation a été renouvelée au cours de la discussion tant dans la séance de la commission qu'en séance plénière. Un autre congressiste s'est trouvé pour déclarer que la politique coloniale ne pouvait pas être réformée, que, par essence, elle suçait jusqu'à la moelle les indigènes. On est habitué, de la part des socialistes, à ces affirmations grandiloquentes, qui ne sont pas des démonstrations et qui rappellent la pauvreté des discussions des réunions publiques.

* * *

Avec Kautsky, le débat a changé de ton. Cet orateur a laissé tomber de ses lèvres la pure doctrine marxiste. Les indigènes, a-t-il exposé, doivent être protégés par les socialistes contre le capital, la bureaucratie et le militarisme. Il n'y a pas deux sortes de peuples, comme le prétendent les coloniaux, même les coloniaux socialistes. Il ne peut donc y avoir de colonisation socialiste. Les socialistes vont vers les sauvages et les barbares pour gagner leur confiance et les libérer, non pour les asservir. Même dans un congrès socialiste, assemblée où les divagations de l'imagination la plus débridée sont d'ordinaire entendues sans broncher, de telles affirmations ont soulevé des objections, tant elles tiennent peu de compte de la réalité.

Un Hollandais, M. van Kol, qui a fait fortune à Java, a souligné cette profonde ignorance des réalités que décelait le discours de Kautsky. »Comment, Kautsky, lui a-t-il demandé, feriez-vous pour introduire, sans soldats, des machines chez les nègres? Ils danseront tout autour ou se prosterneront à terre, mais ne sauront pas s'en servir. Venez avec moi faire une petite tournée coloniale, et prenons garde, en allant prêcher aux nègres l'évangile socialiste, de n'être pas dévorés l'un et l'autre par les anthropophages. Il n'est pas vrai que la politique coloniale capitaliste ne puisse être améliorée sous la surveillance des socialistes.«

* * *

Cette idée que la politique coloniale capitaliste peut être améliorée par les socialistes a été assez habilement et assez fréquemment défendue au cours de la discussion. Il ressort de toutes les déclarations faites par les orateurs, qui n'ont pas fait cause commune avec les intransigeants, que s'ils ne condamnent pas le fait même de la colonisation, ils sont très loin d'approuver la façon dont elle a été poursuivie. Cette façon, certes, n'est pas exempte de reproches. Des fautes ont été commises par tous les peuples colonisateurs. Nous les relevons souvent en ce journal, mais il n'apparaît pas que les socialistes soient en mesure de les corriger. Ce qu'on entrevoit de leur programme paraît bien plutôt de nature à replonger la colonisation dans des difficultés inextricables qu'à améliorer une œuvre que ses initiateurs d'ailleurs perfectionnent chaque jour.

L'un des congressistes, qui ont le plus vigoureusement combattu pour que les socialistes déclarent qu'ils acceptent la colonisation, a affirmé que l'Europe avait besoin de colonies, qu'elle n'en avait même pas assez, parce que, sans colonies, elle serait assimilable, au point de vue économique, à la Chine; mais il réprouve le mode de colonisation bourgeoise n'ayant qu'un but: l'extension et l'exploitation brutales; et il a demandé que les socialistes précisent ce qu'ils auront à faire au point de vue colonial, c'est-à-dire protéger les indigènes et instituer un droit colonial pour ceux-ci. Cette intervention, non exempte de déclamation et d'injustice, a été suivie de plusieurs autres auxquelles le congrès a dû d'entendre quelques raisons assez bonnes. Se plaçant au point de vue positif.

des orateurs, comme M. van Kol, ont dit: «les colonies existent; c'est un fait avec lequel il faut compter, et comme la colonisation sera le grand problème qui dominera l'histoire moderne, il faut créer une politique coloniale socialiste.»

***

Ce que sera cette politique coloniale socialiste, les débats du congrès ne permettent pas de le dire très nettement. Il semblerait, d'après les socialistes, que la colonisation telle qu'on l'a entendue jusqu'ici soit un régime d'exploitation à outranceet de servage, que l'indigène ait été traité avec férocité par les colonisateurs. Ils prétendent prendre le contre-pied de cette politique. L'un de leurs orateurs a déclaré que les socialistes devaient employer toute leur énergie non à combattre la colonisation, qui est un fait absolument impossible à empêcher, mais à améliorer le sort des indigènes et à leur donner les mêmes droits qu'aux blancs, ce qui est dédaigner singulièrement encore la leçon des faits. Pour ce qui est du premier souhait, les peuples colonisateurs sont en train de lui donner satisfaction, la recherche d'une bonne politique indigène n'est pas autre chose. Les coloniaux n'ont pas attendu la collaboration des socialistes pour ne pas traiter avec férocité la population indigène, et pour faire de ces indigènes des collaborateurs. Quant à l'assimilation complète entre l'indigène et l'Européen colonisateur, c'est un rêve généreux, mais dont la réalisation ne paraît pas devoir être facile.

***

Ainsi donc le congrès socialiste de Stuttgart a différé très sensiblement de ceux qui l'ont précédé. Il s'est trouvé nombre de ses membres pour reconnaître que la politique coloniale ne devait pas être condamnée. Ils ont, avec beaucoup d'injustice, critiqué la colonisation que, dans tout leur mépris, ils ont qualifié de »bourgeoise«; mais le fait nouveau qu'il faut retenir, c'est qu'ils abandonnent l'attitude négative. Le congrès s'est prononcé encore, il est vrai, en faveur des intransigeants, mais, sans grande netteté et à une assez faible majorité (127 voix contre 108) grâce au vote des petits Etats qui ignorent les colonies et peuvent faire sur ce sujet du radicalisme à leur aise. Les grands Etats se sont montrés plutôt favorables aux opportunistes, et la cause coloniale se trouve avoir fait en les socialistes de nouveaux adeptes.

***

Ces nouveaux adeptes serviront-ils efficacement la cause coloniale? Ne lanceront-ils pas la colonisation dans un sentimentalisme outrancier qui, contrairement à leur prétention, desservira l'humanité? Telles sont les questions qui viennent tout naturellement à la pensée quand on a suivi les discussions du congrès de Stuttgart. La condamnation méprisante d'un Quelch, comme celle des socialistes de naguère, sera peut-être regrettée quelque jour. Il est des gens qu'il vaut mieux compter parmi ses ennemis que parmi ses amis, dit la sagesse des nations. Il est possible que pour son malheur la colonisation en fasse l' expérience.

Oost-Indische Berichten.

Eindelijk ontwaakt! Men zal zich herinneren, zoo schrijft de Sum. Bode, dat wij bij de afkondiging der bepalingen omtrent „bevordering en ondersteuning van kleinen landbouw, zoomede tot verstrekking van regeeringswege van voorschotten aan den kleinen landbouwer", betoogden, dat die bepalingen in velerlei opzicht af te keuren waren: 1⁰. door de te geringe uitgestrektheid der in erfpacht af te stane perceelen (10 bouws); 2⁰. doordat de eischen, om crediet te krijgen, zoo gesteld waren, dat de voorwaarden voor den landbouwer onaannemelijk werden.

Blijkens een bericht in de Java-bladen hebben de in het westen der Preanger werkzame kolonisatie-commissiën thans de aandacht der regeering daarop gevestigd, en zouden de bepalingen betreffende de credietverschaffing thans in dien zin gewijzigd zijn, dat aan klein-landbouwers, zoodra de noodzakelijkheid daartoe aanwezig wordt geacht, voor het in exploitatie brengen of tot voortzetting der exploitatie van landswege daartoe gelden in leen kunnen worden verstrekt.

Ter vervulling van het andere desideratum is door de regeering de machtiging der Koningin gevraagd, welke daartoe vereischt is, zoodat wijziging der betrekkelijke voorschriften betreffende uitgestrektheid der perceelen als boven aangegeven, binnenkort kan worden verwacht.

Het is te hopen, dat er nu wat bruikbaarders voor den dag komt en binnen zeer korten tijd, zegt het blad.

Wat dit laatste betreft, zijn wij evenmin als omtrent het eerste geheel gerust.

De opdracht toch, aan den controleur Lulofs verstrekt, om onder de bevelen van den inspecteur voor agrarische zaken werkzaam te zijn in het belang eener agrarische regeling voor S. W. K., geeft een veel te ongezochte aanleiding, om de zaak — althans voor S. W. K. — slepende te houden, op een wijze, die elk onzer bekend is, terwijl de beoordeeling der noodzakelijkheid" van credietverleening wel steeds een zer zwak punt zal blijven, afhankelijk van personeele genegenheden, die in den tegenwoordigen tijd een groote rols pelen.

Niemand zal het groote nut ontkennen, dat de indische regeering zelf kan trekken uit een goed ingericht stelsel van landbouwcrediet en uit de mogelijkheid, om kleine perceelen van ± 35 bouws in eigendom te verkrijgen. Maar..... „tusschen doen en zeggen, vele mijlen leggen"!

Wanneer men nu slechts inziet, dat erfpacht niet voldoende is, maar tevens — gewaakt dient te worden tegen het in één hand brengen van vele kleine perceelen tot een vennootschap, dan is er kans, dat de kleine landbouw een zegen wordt voor het land.

Tot nu toe heeft men zich op clandestiene wijze door de mazen van het belemmerende net moeten trachten heen te worstelen, een beschamend iets voor de regeering, die zoo iets noodig maakte door de hinderpalen, die zij het kleinbedrijf in den weg stelde, en voor de ambtenaren, die niet de minste moeite deden om op de ongewenschtheid dier hinderpalen te wijzen,i integendeel door arbitraire uitleggingen die hinderpalen nog nauwer bijeen trachten te brengen, wat hun wel nu en dan — niet altijd — gelukte.

Hoe mooi zou het niet zijn, wanneer in verschillende deelen van dit gewest zich kleine landbouwers-koloniën vormden, waarvan men een embryo thans te Reloe Limau Manis kan waarnemen, waar enkele Europeanen zich reeds vestigden, landbouwers, die er niet aan denken, hun arbeidskracht elders aan te wenden, en van welken gebruik zou kunnen worden gemaakt tot het nemen van proeven in verschillende richting. Maar waar is degeen, tot wien zij zich moeten wenden om officieele voorlichting? vraagt het blad.

Hooge suikerproductie. Naar het Soer. Hbld. verneemt, spant op 't stuk van hooge suikerproductie de aan de Ned. Handelmaatschappij toebehoorende fabriek Kemantren de kroon. Zij staat dooréén op 122 pic. suiker per netto bouw. Wij tevens de hoogste productie is die ooit op Java is bereikt.

„Eerewachten". De Gouverneur-Generaal, doortastend man, wil de „eerewachten" afschaffen.

De Generaal van der Wijck bracht, kort voor zijn afscheid, daartegen zeer „gewichtige" bedenkingen in. „Bij den G. G. moest de eerewacht gehandhaafd blijven omdat hij de Vertegenwoordiger der Koningin is". Soit, dat kan opgaan.

En al wil men die eerewacht afschaffen, vervolgt de vorige Legercommandant, dan moeten toch de eereposten uit den aard der zaak behouden blijven.

O diepte der kennisse en des begrips! Eere-posten zijn geen eere-wachten.

Bij den Legercommandant, bij den Admiraal zijn de menschen die daar nutteloos hun tijd verlummelen, ook geen eerewachten, maar eereposten. En die worden fatsoenshalve gehandhaafd, „omdat er zoo dikwijls vreemde officieren bij die autoriteiten komen."

Ja, dat zou juist zijn, als er maar eenige de minste stramheid en netheid bij de schildwachten viel waar te nemen. Maar hoe treurig is het daarmee niet gesteld? Hoe slonzig en lammenadig — nieuwe richting: de soldaat is eèn denkend wezen) — worden de wachten niet afgelost, hoe pummelachtig de groeten niet gebracht..... en beantwoord. Als ze beantwoord worden! Hoe worden de geweren gedragen? Als mestvorken. De sabels? als kaasmessen. In het kort: aan ons leger is alle poëzie, alle Strammheit, elk spoor van soldatesque coquetterie ontnomen. Onze soldaten worden door de nieuwe richting, die van geen behoorlijk exerceeren weten wil en toch de rest in den lap laat hangen, niet tot denkende landsverdedigers, maar tot prozaïsche, ontevreden, slechtgevoede beroeps-soldaten.

Waarachtig, de man is weg, en hij was niet bemind, maar het was een lust den majoor Posno te zien, met zijn ridderorde, zijn zindelijke handschoenen, zijn viefe manier, zijn militair voorkomen. Hij zag er niet beminnelijk, maar ten minste ook niet als een slungel uit.

Ze wilden maar zeggen: dat wij ons zouden doodschamen als er een „eerewacht" van het tegenwoordigs lag voor onze deur vadzigde.

(Nieuws v. d. Dag v. Ned.-Indië).

Dessaloemboengs en vermeerdering van den veestapel. Over de wijze waarop het landbouwcrediet kan aangewend worden om tot een gelijkmatiger bezit van vee onder de Inlandsche bevolking te geraken, lezen wij, zoo schrijft de Loc., in een desbetreffend verslag van den ambtenaar voor het landbouwcrediet te Banjoemas:

Van het bestaan der dessaloemboengs werd in de controle-afdeeling Madjenang, waar zich het verschijnsel voordoet dat de daar aanwezige groote veestapel het eigendom is van slechts enkele personen, partij getrokken om tot gelijkmatiger veebezit te geraken.

De afdeelingsbank te Tjilatjap verstrekt n.l. tegen onderlinge borgstelling, dan wel tegen onderpand van gronden of andere bezittingen, aan dessalieden een voorschot een voorschot van ƒ 80.— per persoon voor den aankoop van één span karbouwen. Dit geld wordt eerst, door den met de uitbetaling belasten, naastbijwonenden Inlandschen ambtenaar van de bank in ontvangst genomen, als de voorschotnemer zich reeds een span karbouwen heeft uitgezocht. De leener vervoegt zich met het vee en den oorspronkelijken eigenaar bij dien Inlandcshen ambtenaar; deze doet de beesten door eene commissie van landbouwers keuren, maakt de passen op, betaalt den eigenaar en geeft de karbouwen aan den voorschotnemer af, de passen voor de bank aanhoudende.

Aangezien eene aflossing van deze schuld in contanten met veel bezwaren zoude gepaard gaan, zoo niet ondoenlijk zou zijn, is bepaald dat de debiteur na elken padioogst in de loemboeng van zijne dessa zooveel picols pdai deponeert als, tegen een vooraf aangenomen gemiddelden prijs, voldoende zal zijn om één aflossingstermijn plus de vervallen rente aan de bank te betalen. Tegen den tijd dat de padi het hoogst in prijs is, verkoopt de loemboeng de gedeponeerde pdai, rekent met de bank af en keert het meerdere van de opbrengst aan den deposant uit. Dit wordt na elken oogst herhaald, tot de schuld is aangezuiverd.

Eene proef in dien zin is genomen ten opzichte van 10 spannen in elk der drie districten van meergenoemde controle-afdeeling.

Het nieuwe Chineesche orgaan. De Maleische courant der jong-Chineezen die drie malen 's maands te Semarang zal worden uitgegeven, blijkt thans een uitgave in den vorm van een tijdschrift te zullen

FEUILLETON.

Het Geheim der Witte Lotusbloem,

(Uit het Engelsch vertaald naar een verhaal van (R. Rolio Platel te Calcutta in het maandschrift „East and West").

Wat zullen de lezers wel zeggen van het verhaal, dat ik hun nu ga doen over een verbazingwekkend en onverklaarbaar iets, dat ik verscheidene jaren geleden, toen ik pas in Engelsch-Indië kwam, ondervond?

Ik heb het dikwijls hooren zeggen, dat wij Westerlingen in de Oost altijd vreemdelingen zullen blijven. Een jarenlang verblijf in dit land heeft ook mij geleerd, dat de Oostersche geheimzinnigheden voor ons altijd ondoorgrondelijk zullen blijven, hoeveel moeite wij ook doen om daar achter te komen. Zelfs geen tipje van den sluier, waarin zij gehuld zijn, vermogen wij op te lichten, laat staan tot het wezen door te dringen, van wat voor ons verborgen is. Menigeen onzer denkt misschien alles te weten van het occulte en bovennatuurlijke, zooals zich dat hier op zeer verscheiden en wonderlijke wijzen openbaart, doch dat is slechts verbeelding; ik voor mij geloof, dat er geen enkele Europeaan bestaat, die daarvan eene steekhoudende verklaring kan geven en heb zelf dan ook al lang opgegeven de onmetelijke diepte van het Oostersche mysticisme zelfs bij benadering te peilen. Zeer vreemde, wonderbaarlijke feiten heb ik kunnen waarnemen, ik heb mij bij mijn verbazing moeten neerleggen, daar ik maar al te goed het hopelooze van het doorgronden er van inzag.

De ondervinding, welke ik u nu mee ga deelen, deed ik op in de zeventiger jaren der vorige eeuw, ongeveer drie jaar, nadat ik in het land kwam en toen ik juist pas goed begon te begrijpen, dat meer dan één menschenleeftijd er toe noodig zou zijn om ook maar eenigszins op de hoogte te raken van de wonderen en verschijningen, die zich in dit land voordoen.

Het was zoowat half Mei; het heete seizoen was in vollen gang. De velden waren verschroeid, de boomen verdord, de putten en bronnen verdroogd; de lucht leek gesmolten glas; er dreigde hongersnood te komen, als de regens nog langer uitbleven. Mijn standplaats lag in een open vlakte, welke erg van de droogte te lijden had; in die benarde omstandigheden was mijne tegenwoordigheid soms in twaalf verschillende plaatsen tegelijk vereischt, zoodat ik bijna geen rust had. Bij dat heen en weder reizen trok het bijzonder mijn aandacht, dat ik telkens op mijn weg denzelfden uitgeteerden, vuil gekleeden fakir moest ontmoeten, die het geheele schiereiland scheen te doorkruisen, een dier arme zwervers, die niet bepaald om een aalmoes bedelen maar toch in den regel door de liefdadigheid der bevolking onderhouden worden. Hij was een zeer opvallende figuur, eenigszins afwijkend van de gewone soort van fakirs. Ofschoon nauwelijks van middelbaren leeftijd, leek hij geheel afgeleefd, slechts vel over botten. Zijn dik, in vlechten gebonden haar, viel over zijn ooren en schouders, en gaf hem het uiterlijk van een wilde. Ik zag hem veelal onder een boom gehurkt in de ruimte starend of langs den stoffigen straatweg slenterend, terwijl hij een voor zijn zwakke krachten veel te zwaar pak in een vuile zak gewikkeld meetorschte. Nu en dan had ik hem een geldstuk toegeworpen, dat hij onder het mompelen van eenige onverstaanbare woorden van den grond grabbelde. Naar de uitdrukking van zijn gelaat te oordeelen, had ik moeten opmaken, dat hij mijn gift eerder als een beleediging dan als een gunst beschouwde.

De Indische asceet is voor ons ondoorgrondelijk. Als wij in de meening verkeeren, dat hij ons een verwensching toevoegt, is 't even waarschijnlijk, dat hij daarentegen juist een zegening over ons uitspreekt. Daarom lette ik ook maar niet veel op zijn uitingen en schonk den armen duivel telkens wat, als zich daartoe de gelegenheid zich voordeed.

Op een gloeiend heeten middag, terwijl ik loom en slaperig bij den ingang van mijn tent zat en van vermoeidheid indutte, had ik een verwarde droom,

worden, schrijft de Loc. Elke aflevering zal 32 pagina's quarto-formaat beslaan. Als „Pemimpin", d. w. z. „intellectueele leider", van dit tijdschrift wordt genoemd de koopman Thio Sian Lok te Buitenzorg. Voorts staan een tietal jong-Chineezen als medewerkers vermeld.

De jong-Chineezen blijven, wat zedeleer, levens- en wereldbeschouwing betreft, getrouw aan de leer van Confucius, maar wenschen de intellectueele beschaving van het Westen onder de Chineezen te bevorderen en overigens in het uiterlijke leven de Europeesche gewoonten aan te nemen.

Het nieuwe tijdschrift, Insulinde geheeten, zal — indien goed geredigeerd — er toe kunnen bijdragen, de bedoelingen van de beweging der jong-Chineezen in Indië helderder aan den dag te doen treden.

(Locomotief).

De Soerabajasche havenplannen. Aan het Bat. Nbld. wordt dd. 21 Augustus uit Soerabaja het volgende geseind:

Omtrent de gehouden bijeenkomst ten residentiehuize alhier over de havenplannen, weet het Soer. Hbld. te vertellen dat 26 personen aanwezig waren, w. o. vertegenwoordigers van den gemeenteraad, de Kamer van Koophandel en de Handelsvereeniging en verder ambtenaren van spoor en recherche.

De hoofdingenieur van Goor sprak eerst over eene verwijdering van de bank voor het Westgat, en wenschte gebruik te maken van een zuigbaggervaartuig als de Coronation, die te Liverpool met succes gewerkt heeft bij de wegruiming van slib.

Daarna sprak de heer van Goor over de pierplannen. De pier voor zeeschepen en de gebouwen moesten westelijk van de Kali-maasmonding komen. Tusschen de piermuren, van caissons voorzien, moest de grond 25 meter diep uitgegraven worden en aangevuld met zand. Op het zoo gevormde eiland zouden twee rijen hangars kunnen verrijzen, alles door het spoor met den wal verbonden. De vlakte-afmetingen van den pier zullen zijn 125 meter op 14 meter. Verbreeding der Kalimaas acht de heer van Goor niet noodig, omdat door de pier het prauwenverkeer van zelf zal afnemen.

De heer van Goor raamt de kosten van uitvoering van dit plan op 10 millioen gulden.

Een goed order. Dezer dagen zijn de Europeesche mindere militairen op drie achtereenvolgende appèls er aan herinnerd dat het hun verboden is zich met inlandsche vrouwen in het openbaar te vertoonen en de minderen van elken landaard zijn er op attent gemaakt, dat geen militair met een kind in arm of slendang in het openbaar mag verschijnen.

Het feit dat de militaire autoriteiten het slenteren van Europeesche militairen met inlandsche schoonen (?) schadelijk achten voor het prestige van den den soldaat (dit zal toch wel het motief zijn) is een aangenaam blijk van respect voor den soldaat van die zijde. Dat de meerderen de minderen te goed achten voor het gezelschap van inlandsche meiden is ongetwijfeld een gunstig teeken.

Een minder militair schreef ons hieromtrent, ironisch:

„Deze bescherming van den soldaat tegen de slechtei nvloeden van inlandsche vrouwen is een krachtig middel tot voorkoming van daling van het hooge maatschappelijke peil, waarop mindere militairen in dit gezegend oord staan.

We raden de Europeesche onderofficieren, korporaals en vooral de soldaten aan in den vervolge uitsluitend met Europeesche dames uit te gaan."

De sneer is niet aan het rechte adres. Alleen wie zich zelf respecteert mag op respect van anderen aanspraak maken. En dat Europeesche vrouwen thans liever niet met mindere militairen, speciaal korporaals en soldaten, worden gezien, komt, omdat zij de kans loopen straks een kameraad van haar begeleider tegen te komen, met een meid achter zich aanbungelende. De soldaat moet zèlf trachten ook maatschappelijk omhoog te komen. En dit kàn, als allen willen meewerken.

Automobielen Verwey & Lugard. Naar aanleiding van de aankomst te Semarang der vier wagens van de automobielmaatschappij der firma Verwey & Lugard, die het traject Cheribon-Semarang in 5½ uur aflegden, een traject waarvoor de tram volle 12 uur noodig heeft, schrijft de Loc. het volgende:

Aangezien er in den eersten tijd niet te rekenen valt op eene aanmerkelijke versnelling van het tramverkeer usschen Semarang en Cheribon, mag hier de aandacht gevestigd worden op de snellere postgemeenschap welke door middel van postautomobielen, loopende tusschen Semarang en Cheribon, zoude kunnen worden verkregen. Zoodra de nieuwe spoorlijn Poerwokarta—Cheribon gereed zal zijn, zou te Cheribon een postautomobiel de mail voor Semarang kunnen overnemen en haar vroeg in den vooravond hier kunnen aanbrengen. De ééndaagsche postgemeenschap tusschen Batavia en Semarang zou dan op een zeer gemakkelijke wijze zijn verkregen.

Reeds thans kan, als men 't wil, de mail in één dag van Batavia te Semarang worden aangebracht door gebruik te maken van postautomobielen. De mailtrein uit Batavia komt om 12 uur 's middags te Bandoeng aan. Het traject Bandoeng-Cheribon kan, blijkens de nu opgedane ervaring, gemakkelijk in 5 uren tijds worden afgelegd. Des middags om 6 uur kan dus de voor Cheribon en Semarang en tusschen gelegen plaatsen bestemde mail in plaats van pas te Maos te Cheribon arriveeren.

Des avonds te 11 uur zou zij te Semarang kunnen worden aangebracht; of, acht men 't rijden des-avonds te gevaarlijk, dan toch den volgenden ochtend om 11 uur. De handel zou dus in alle geval reeds om 12 uur in 't bezit der mail kunnen zijn die men thans des namiddags om 5 uur, na afloop van den kantoortijd, ontvangt.

Voor Cheribon, Tegal, Pekalongan en Semarang kan een postautomobiel inderdaad van veel waarde zijn tot tijd en wijle er eindelijk eene betere spoorwegverbinding langs de Noordkust tot stand zal zijn gebracht. In omgekeerde richting zou de mail hier uit Semarang pas om 1 uur 's middags behoeven te worden afgezonden om den volgenden dag Batavia te bereiken. Vooral voor Cheribon zou deze automobielpostdienst een groote verbetering zijn, maar ook voor Semarang.

Als de proefnemingen met een georganiseerd automobielverkeer in Deli en in het Palembangsche goed uitvallen, valt er inderdaad voor onzen hoofdinspecteur der posterij met Verwey en Lugard iets te praten over automobielpostdiensten hier en daar op Java.

West-Indische Berichten.

Suriname. Een bericht, hetwelk ook voor deze kolonie niet van belang is ontbloot, was dat betreffende het nieuwe contract van de engelsche regeering met de Royal Mail Steam Packet Company voor den dienst der maatschappij op West-Indië, te beginnen met September a.s. Het contract is voor tien jaar gesloten en een geregelde veertiendaagsche dienst zal worden geopend tusschen Barbados, Britsch-Guyana en de britsche eilanden beneden en boven den wind. Er zouden twee nieuwe stoomers worden gebouwd, elk 100.000 ponden sterling ongeveer kostende, en naar de laatste eischen van den tijd van alle gemakken voorzien. De engelsche regeering kende der maatschappij een subsidie van 25.000 ponden sterling toe, waarvan de helft door het moederland en de wederhelft door de betrokken koloniën zou worden betaald, en wel als volgt verdeeld over de verschillende gewesten, 800 ponden sterling voor Antigua, 3500 voor Barbados, 5000 voor Britsch-Guyana, 400 voor Dominica, 900 voor Grenada, 150 voor Montsoerat, 450 voor St. Kitts-Davis, 900 voor Sint Lucia, terwijl de resteerende 400 ponden sterling voor rekening van het noodlijdend Sint Vincent zouden komen.

Den gouverneur van Britsch-Guyana was verzocht het voorstel in het „Combined Court" te brengen om er over te stemmen, en het resultaat telegrafisch mede te deelen, daar de wensch werd uitgesproken, dat het contract op 1 September in werking zou treden.

Sedert lazen we in de Times dat de engelsche agenten voor de kroonkolonies het contract met de Royal Mail gesloten hadden, zoodat nu langs den omweg over Demerara Suriname in geregelde verbinding is gekomen met de britsche Antillen, waaronder b.v. met Barbados, waarmee het ook nu reeds het een en ander te doen heeft.

Met de goud-industrie gaat het in Suriname niet als men wenschte en meende te mogen verwachten. De aanvoeren van het edel metaal te Paramaribo bedroegen over de eerste 6 maanden van dit jaar ruim 476 kilogrammen tegen ruim 513 kilogrammen over hetzelfde tijdperk in 1906, zoodat naar het schijnt weer een tijdperk van achteruitgang voor deze industrie zou zijn ingetreden. De aanvoer over de maand Juni laatstleden bleef echter slechts ongeveer 3 kilogrammen beneden den omstreeks 102 kilogrammen grooten aanvoer in dezelfde maand van het jaar 1906, zoodat de kans niet uitgesloten schijnt voor een weder ophalen.

Het grootste aandeel in de aanvoeren voor het eerste halfjaar van 1907 leverde het mijndistrict Suriname met een totaal van ruim 170 kilogrammen, in hoofdzaak door de kleine goudindustrieelen opgebracht; daarop volgde Lawa met ruim 109 kilogrammen, nagenoeg uitsluitend afkomstig van de placers der Compagnie des mines d'or; dan Saramacca met ruim 100 kilogrammen, voor nagenoeg de helft afkomstig van de Saramacca Company, en voor een vierde van de Guyana Goud Placer Mij., terwijl de Concessies Gros, eens de belangrijkste in dit district, niet meer schijnen te worden bewerkt; en eindelijk Marowijne met ruim 95 kilogrammen, voor 95 percent afkomstig van de placers der Hermina.

Beter dan de goud-industrie en het hieruit voortvloeiend middel der belasting op goud, houdt zich thans het middel der invoerrechten, dat nu waarschijnlijk eerst den invloed ondervond van den nieuwen toevloed van immigranten, zoodat over het tweede kwartaal van dit jaar ruim 75.000 gulden meer aan invoerrechten werd ontvangen dan over hetzelfde tijdvak van 1906. Gaat het zoo met dit middel een zelfde gangetje of crescendo, dan zou het subsidie voor dit jaar misschien nog beneden de raming blijven, niettegenstaande de teleurstellende opbrengst der spoorwegen op 10.000 gld. 's maands geraamd voor dit jaar, terwijl zij over de eerste zeven maanden van dit jaar slechts gemiddeld ongeveer 6400 gld. 's maands bedroeg. Hierbij dient evenwel aangeteekend dat de maand Juli met een opbrengst van 8549 gld. de raming reeds wat meer nabijkwam.

Was het het beter uitzicht op de koloniale middelen, dat Onze West het artikel in de pen gaf betreffende de wenschelijkheid der oprichting eener tuchtschool te Paramaribo?

„De kosten aan de instelling verbonden", schreef het blad, na die kosten op ruim 80 gulden per kostganger te hebben gesteld, aan de hand van vroeger gemaakte becijferingen, „zouden binnen een niet te lang tijdsverloop minder worden, wanneer, hetgeen door de jongens geplant is, zou kunnen geoogst en verkocht worden. Op Domburg en de daaraan grenzende vestigingsplaats La Rencontre zou terrein genoeg te vinden zijn voor uitoefening van het land-

---

waarin de spookachtige figuur van dienzelfden fakir voor mij verscheen.

Plotseling werd ik wakker, doch kon mij van mijn droom niets anders herinneren, dan dat de fakir er het middenpunt van uitmaakte. Eenige oogenblikken na het ontwaken overviel mij een onbehaaglijk drukkend gevoel; ik schreef het toe aan de hitte en de overmaat van arbeid, dien ik de laatste dagen verricht had; doch kon het maar niet van mij afschudden. Ik ging naar mijn schrijftafel en nam mijn papieren ter hand, maar ook hier vervolgde mij steeds het vizioen van dien mageren fakir. Ik vreesde mij overwerkt te hebben. Hoewel ik geen geheelonthouder was, gebruikte ik toch zelden sterken drank, ofschoon ik voor alle gebeurlijkheden altijd wat alcohol bij mij droeg. Nu dacht ik dat een slokje brandewijn met water mijn geschokte zenuwen goed zou doen. Juist toen ik het glas aan den mond wilde zetten, naderde een mijner bedienden mijn tafel en gaf door het gebruikelijke kuchje der oosterlingen zijn aanwezigheid te kennen. Ik keek hem vragend aan, waarop de man, eerbiedig buigend, zeide:

„De arme fakir, wien mijnheer nu en dan wat gaf, ligt hier aan den kant van den weg onder een boom en schijnt ernstig ziek. Ik wacht mijnheer's bevelen af".

Was dit niet opmerkelijk? Terwijl mijn gedachten geheel ingenomen werden door dien vuilen, onooglijken heiden, dien ik ver weg meende, lag deze vlak bij mijn tent, wellicht te sterven. Ik begon belang te stellen in dien man en verzocht mijn bediende mij de plek te wijzen, waar hij lag.

Wij vonden den armen fakir in een soort van flauwte; hij lag onder een grooten boom, moeilijk ademhalend met ingezonken oogen. Dicht bij zijn hoofd lag de groote bundel, dien ik hem altijd had zien dragen. Hij was er naar aan toe en ik verbaasde mij er over hoe hij het tot hier had kunnen brengen, daar ik hem den vorigen dag nog in het naburige dorp gezien had, dat meer dan 14 mijlen van mijn kamp verwijderd is. Het moet hem groote lichamelijke inspanning gekost hebben dien afstand af te leggen, vooral in zoo'n afmattende hitte.

„Fakir", zeide ik, „kunnen wij ook iets voor u doen? Zal ik u naar mijn tent laten dragen? Daar zult ge beter liggen en kunnen wij u verzorgen."

Hij keek mij dankbaar aan, doch schudde zachtjes het hoofd en zeide:

„Ik ben u zeer erkentelijk, heer, maar menschenhanden kunnen niet veel meer voor mij doen. Mijn levenslamp is bijna uitgebluscht, ik zal niet veel last meer veroorzaken. Maar ik ben blij, dat ik nog hier bij u ben kunnen komen. Heel dikwijls heb ik uw goedheid ondervonden, als u mij een geldstukje toewierpt, kwam 't altijd uit een goed hart en daarom wenschte de fakir u zijn erkentelijkheid te betoonen. Wilt ge nu naar mij luisteren, heer, en geloof hechten aan mijne woorden?"

Ik trachtte nogmaals hem over te halen om zich naar mijn tent te laten dragen, doch hij werd ongeduldig, haast boos.

„Het is heusch nodeloos, heer", sprak hij. „Er is geen tijd meer te verliezen; ik moet mij haasten. Ik heb u een geschenk te geven, dat u van grooten dienst kan zijn, maar gij moet in de kracht er van gelooven, anders verliest het zijn uitwerking."

Terwijl hij dit zeide, trachtte hij zich om te wenden en den bundel te grijpen. Dit ging echter zijn krachten te boven en daarom haastte ik mij hem te helpen. Toen ik het pak vóór hem gelegd had, verzocht hij mij het open te maken. Ik had er niet veel lust in, doch voldeed toch aan zijn verlangen en moest toen op zijn verzoek er allerlei kleine pakjes uithalen, die ieder afzonderlijk stevig vastgebonden waren. Opeens richtte de fakir zich op en greep een dezer pakjes. Hij scheen plotseling meer levenskracht te krijgen, het was opmerkelijk om te zien hoe hij met vaste hand het pakje losbond en er een klein houten doosje uithaalde, dat met touw omwonden was. Dit scheen hem geheel op te wekken. Op mijn bediende wijzend, beduidde hij deze zich te verwijderen en vooral niet te trachten te weten te komen wat er verder tusschen ons voor zou vallen. Ik gaf den knecht een wenk, waarop hij ons alleen liet.

(Wordt vervolgd).

bouwbedrijf. Men heeft berekend, dat behoudens de uitgaven in eens voor het opzetten der gebouwen, een jaarlijksche uitgaaf van plus minus 6000 gld. zou noodig zijn, om een verbeterhuis, 25 jongens bergende, in het leven te houden. Wanneer voor dit geld eenige jeugdige vagebonden tot nuttige leden der maatschappij kunnen worden opgeleid en de gemeenschap daardoor van dezen ziekelijken uitwas zal kunnen worden bevrijd, dan lijkt ons het brengen van dezen post op de koloniale huishoudelijke begrooting allezins gerechtvaardigd toe."

Wat ons betreft zou zulk een maatregel ons met den huidigen financieelen toestand van Suriname voor oogen allerminst gerechtvaardigd voorkomen, waar men er het geld voor eene meer dringende zaak dubbel en dwars noodig heeft. Zeer zeker. Wij gevoelen veel voor de mogelijkheid eenige jeugdige vagebonden tot nuttige leden van de maatschappij op te leiden, maar waar in de kolonie tengevolge van de onvoldoende politie-macht, op de oostelijke grenzen bijvoorbeeld, de oudere vagebonden nagenoeg ongemoeid zich met de koloniale bezittingen kunnen verrijken, zouden wij thans, wanneer de uitgaven weer kunnen worden opgevoerd, het meerdere aan eene uitbreiding der politie-macht willen zien ten goede komen.

Nu reeds wordt in den misstand der jeugdige vagebondage eenigermate voorzien, waar we in O n z e W e s t lezen, dat de jeugdige overtreders menigmaal op verzoek voor eenige weken naar het vuurschip werden gezonden, of „naar plantage" gestuurd om daar in de buurt van districtshoofd of politiepost onder toezicht van de politie arbeid te verrichten, welke werkmethode een der districtscommissarissen met vrucht zou hebben toegepast. Dit is een roeien met de riemen, die men heeft, een voor Suriname in het oog te houden beginsel ten aanzien van al hetgeen wenschelijk en nuttig is, maar voor meer urgente zaken moet worden achtergesteld.

Van Vreemde Koloniën.

De tropen-zon. Het tropisch zonnetje wordt niet overal gelijkelijk gewaardeerd. De naam „koperen ploert" door onze indische militairen aan dit hemellichaam toegekend, duidt er op, dat het bij die categorie van tropenbewoners nu niet bepaald in een goed blaadje staat, terwijl we, een tijdje geleden, hebben kunnen hooren hoe ons medelid, Dr. Breitenstein, de zon als bondgenoot onder den arm wilde zien nemen in den strijd tegen de verschillende kokken, die om de huizen loeren. Wat dit laatste betreft, staat het dan ook vrij wel algemeen vast, dat het zonlicht een groot desinfecteerend vermogen bezit, waarvoor de vele verborgen vijanden, die den mensch in de tropen belagen, de vlag moeten strijken, maar terwijl de minder gunstige appreciatie van den indischen militair meer het gevolg schijnt van den last, door de zonnehitte veroorzaakt, dan van het besef van het gevaar, dat de zonnestralen opleveren, moet volgens eene der laatste lezingen dat gevaar niet alleen niet onderschat worden maar zelfs ernstig onder de oogen gezien, waar het de rechtstreeksche inwerking der zonnestralen op den blanken tijdelijken bewoner der tropen betreft.

Professor Frederick Starr, van wiens werk betreffende den Congo wij reeds melding maakten, haalt daarin twee gevallen met name aan van blanken, die even het hoofd onbedekt lieten in den zonneschijn en dientengevolge kwamen te overlijden, terwijl hij de opmerking weergeeft van een oud Congo-gast, die zich verbaasde over de dikwerf zonderlinge en vreeselijke middelen, waartoe zelfmoord-aspiranten in die streken hun toevlucht nemen. „Je hebt niet anders te doen", zei hij, „dan een lig- of anderen stoel te nemen en voor een kort poosje daarop in den vollen zonneschijn te gaan zitten." Voor den Bantoe-neger dàár gaat dit middeltje niet op — die loopt altijd met ongedekten hoofde en wanneer hij last van koorts heeft, is hij er het gauwst van af, door een zonnig plekje op te zoeken en zich te stoven — het middel schijnt ook speciaal voor Afrika te gelden, daar toch menigeen onzer lezers meer dan „een kort poosje" in het tropisch zonnetje heeft liggen of loopen te braden, blijkbaar zonder daardoor ad patres te gaan. We herinneren ons evenwel nog hoe bij een bezoek aan Djiboeti, het zonnige plaatsje aan de fransche Somali-kust, de passagiers den ernstigen raad meekregen bij het aan wal gaan, om toch vooral het hoofd steeds gedekt te houden, en niet te lang in de zon te blijven loopen, waartoe daar overigens bij het weinige bezienswaardige al zeer weinig aanleiding bestond.

Moge intusschen blijkbaar het onmiddellijk gevaar niet overal in de tropen even groot zijn, waarmee de zon den blanke bedreigt, van meer algemeene verbreiding in tropische landen is een verschijnsel, ook aan te veel zon toegeschreven, de amnesia of memorieloosheid, ten opzichte waarvan het bestaan van verschillende lokale expressiën, als „het Atjeh", „Punjab" of „Burmah-head", „Philippinitis" ten bewijze kan worden aangevoerd voor het feit, dat het verschijnsel niet beperkt is tot een enkel tropisch gewest.

Door de engelsch-indische regeering is niet lang geleden eene Commissie benoemd, welke in opdracht had een onderzoek in te stellen naar den schadelijken invloed van de zon op de troepen en eventueel te dienen van advies. Als uitvloeisel van die opdracht adviseerde de commissie, dat officieren en soldaten van het leger in Indië roode voering in hunne zonnehelmen zouden dragen en ook een strook rood laken aan de binnenzijde van mantel of jas ten einde den ruggegraat te beschermen tegen de Xstralen van het zonnelicht. Rood of geel schijnen het voordeel te hebben deze stralen niet door te laten.

Van Manilla. De laatstelijk ontvangen manillasche bladen hebben het begrijpelijkerwijze druk over de verkiezingen voor het eerste philippijnsche parlement en den voor velen onverwachten uitslag. Heel druk hebben de kiezers het zich niet gemaakt, daar toch van de 300.000 stemgerechtigden slechts 70.000 dus nog geen vierde ter stembus zijn getogen. De strijd bepaalde zich in hoofdzaak tot twee partijen, de oude federalisten, die zich thans p r o g r e s i s t a s noemen en naar eene geleidelijke autonomie onder amerikaansche souvereiniteit streven, en de n a c i o n a l i s t a s, die, ten minste voor de verkiezingen, de onmiddellijke onafhankelijkheid der Philippijnen in hun schild voerden. De overwinning bleef aan de laatste partij, wat in de Vereenigde Staten nog al aanleiding tot ontstemming en ongerustheid schijnt te hebben gegeven. Het is evenwel de vraag of die roep om onmiddellijke onafhankelijkheid wel iets meer dan een stembusleuze is geweest, waar toch een der voornaamste leiders der Nationalisten, zoo niet de leider, Dr. Gomez, zich na de verkiezingen nog al sceptisch uitliet over de mogelijkheid van een dadelijk zelfbestuur voor de Philippijnen. Ook beijvert men zich steeds om naast de weer te voorschijn gehaalde Katipoenanvlag de amerikaansche sterrenbanier te laten wapperen bij de verschillende optochten en meetings, waarbij men ook niet vergeet het amerikaansch volkslied te laten hooren, zoowel als den weinige jaren geleden nog op den index geplaatsten Aguinaldo-marsch.

Merkwaardig treft met de overwinning der Nationalisten, die zich ook wel Independistas noemen, samen de bevestiging door het hooggerechtshof te Manilla van het doodvonnis, over Sakay en drie andere bende-aanvoerders geveld, die op hunne wijze naar 's lands gebruik ook voor de onafhankelijkheid van hun land streden, doch wegens de daarbij gepleegde wreedheden als eenvoudige bandieten werden berecht. Het is evenwel aan gerechten twijfel onderhevig of het vonnis wel door den gouverneur-generaal zal worden bekrachtigd wegens de houding van het bestuur bij de, voor de onderwerping dezer lieden gevoerde onderhandelingen, toen daartoe toch aan deze lieden een vrijgeleide tot in Manilla werd verleend, welk voorrecht gemeenlijk niet aan halsmisdadigers wordt toegekend.

Onttroonde keizers. Keizer Thanh-Thai van Annam kan nu aan zijn ex-collega van Korea de hand reiken als broeder in het ongeluk, daar ook hij onlangs van den troon vervallen werd verklaard, doch zeker om meer te billijken redenen dan die, waarvoor de heerscher over het land der Morgenkalmte het veld moest ruimen. Stond deze de japansche aspiratiën naar de souvereiniteit over zijn land in den weg, gene had zich in zijn paleis aan allerlei zaken schuldig gemaakt, die onder anderen zijn jeugdige echtgenoote er toe hadden genoopt, om zich in een schrijven aan den gouverneur-generaal Beau van Indo China en aan den president der fransche republiek te beklagen over de handelingen van haren echtgenoot en de afschuwelijke wreedheden als anderszins, die Thanh-Thai pleegde, in het daglicht te stellen. Vrij algemeen werd dan ook aangenomen, dat Thanh-Thai niet wel bij het hoofd was, zoodat reeds geruimen tijd in overweging was om hem van den troon vervallen te verklaren, totdat nu onlangs de wanhoopskreet der jeugdige keizerin tot handelen noopte.

Den 28en Juli ll. ontving de resident te Hué, Levêque, de noodige bevelen van Saigon, waarop hij den keizer om eene audientie den volgenden morgen ten acht ure verzocht, terwijl hij den Comat of bestuursraad een half uur vroeger ten residentiehuize ontbood. De troepen werden dien dag geconsigneerd met bevel zich voor alle gebeurlijkheden gereed te houden.

Op het aangegeven uur liet de heer Levêque zich met den Comat ten paleize aandienen, met een klein uitgelezen escorte, waarop hij wist staat te kunnen maken. De ontmoeting had in de troonzaal plaats en zoodra was Thanh-Thai niet binnengetreden of de heer Levêque stelde den vorst in kennis met de te zijnen aanzien genomen beslissing, en onmiddellijk werden de uitgangen der zaal op een afgesproken teeken afgezet, om niemand toe of door te laten, inzonderheid om den vorst het heengaan te beletten.

De keizer protesteerde en voor den vorm protesteerde ook de president van den Comat, die tot op dit oogenblik onkundig was gebleven van de reden zijner bijeenroeping. Dat dit laatste protest niet meer dan een vorm was bleek wel daaruit, dat de president van den Comat eenige oogenblikken later den heer Levêque verzocht de rijkscachetten van Thanh-Thai op te eischen.

De heer Levêque bepaalde zich op het dubbele protest tot de verklaring, dat hij zijne orders had ontvangen en die slechts had op te volgen, waarna hij den keizer mededeelde, dat deze zijne appartementen kon behouden, een zeker aantal zijner vrouwen en bedienden tot zijne beschikking zouden blijven, maar dat hij voortaan geen enkele macht meer zou kunnen uitoefenen en het hem verboden was het te zijner beschikking gestelde gedeelte van het paleis te verlaten.

De keizer boog — niet zonder van zijne hooge ontevredenheid en woede te laten blijken — en hiermede was het incident afgeloopen, dat zoo kalm verliep, dat het nieuws van het voorgevallene eerst 's anderen daags te Hué onder de bevolking bekend werd.

Het werd nog al kalm opgenomen, zelfs was men ietwat ontsticht over de halfheid van den genomen maatregel, die Thanh-Thai het behoud van zijn titel liet in stede van dat zijn opvolger was aangewezen. De keizer van Annam is toch ook het hoofd van den godsdienst en blijft dit, ook al werd hij om zijn doen en laten, uit zijn wereldlijke macht ontzet, en de Annamieten bedankten er stichtelijk voor om de geestelijke macht aan een halven of heelen gek te zien toevertrouwd.

Kortelings is aan dezen wensch tegemoet gekomen, nadat men Thanh-Thai, voor wien zoo lang de Comat het bewind had gevoerd, had weten te bewegen afstand te doen van den troon ten behoeve van zijn tweeden zoon, Duy Tan, een achtjarigen knaap, die tot keizer werd uitgeroepen onder voogdijschap van een regentschapsraad en het toezicht van de fransche regeering.

Goud in Fransch Guyana. De heer Picanon, afgetreden gouverneur van Fransch Guyana en thans op weg naar Indo-China, heeft zich in Frankrijk laten uithooren over zijne verwachtingen betreffende de goudindustrie in de laatstelijk door hem bestuurde kolonie.

Naar zijne meening hangt de toekomst van Fransch Guyana hoofdzakelijk af van de goudindustrie en van dezer noodzakelijke transformatie.

„Om mijne gedachten meer bevattelijk te maken," zeide de heer Picanon, „zou ik de goud-industrie, waarmee in onze zuid-amerikaansche bezitting nog slechts eerst een begin is gemaakt, in drie tijdperken willen verdeelen. Het eerste is dat der door handenarbeid ontgonnen placers, waarbij, gelijk alle gouverneurs van Guyana reeds hebben verklaard, de meest primitieve werkwijzen werden gevolgd. Die placers hebben misschien niet al het goud opgeleverd, dat zij bevatten, en het is volstrekt niet uitgesloten, dat men bij nieuwe werkwijzen en met gebruikmaking van mechanische hulpkrachten nog veel edel metaal daaruit zou kunnen trekken; maar er bieden zich nu voor kapitaal en werkzaamheid andere gunstige en daarbij tevens zekerder perspectieven. Het tweede tijdperk is nu aangevangen met het gebruik van goudbagger-machines, den Engelschen in Nieuw-Zeeland en den Amerikanen in Californië, Montana en elders welbekend; alle waterloopen en moerassige streken van Fransch Guyana leenen zich met succes tot deze eerste transformatie der goud-industrie."

„Zijn er reeds proeven in dien geest genomen?" werd gevraagd.

„Beter dan dat," luidde het antwoord, „er zijn reeds ondernemingen in werking. Als type voor deze moderne ontginning haal ik u het placer Elysée aan, waarvan de door mij gecontroleerde rapporten hoop gaven op buitengewoon rijke uitkomsten op een veld van tengevolge van de uitgestrektheid der concessie nagenoeg onbepaalde grootte. Ik hield mij op de hoogte van de uitkomsten, met de eerste goudbaggermachine verkregen, die niettegenstaande haar geringe capaciteit, toch reeds veel beloofde. Men was dus gerechtigd nog veel meer te verwachten van een nieuwe machine van grooteren omvang en van het laatste model, die juist in werking zou worden gesteld op het oogenblik, dat ik, door de regeering tot een anderen post geroepen, mij opmaakte om Cayenne te verlaten.

„Het derde tijdperk zal dat zijn van de ontginning der ertsaderen, door middel van galerijen en putten, als in Australië, waarvan men in de mijnen van Adieu Vat en Bonnaventure eveneens veel belovende voorbeelden aantreft. Maar het is de gemakkelijke, weinig kostbare en goed rendeerende bagger-methode, die eerst later, veel later tot het eigenlijk mijnbedrijf zal leiden."

De Chineezen in Indo-China. Onder de Chineezen en de niet-annamitische stammen in Tongkin heeft eene actieve propaganda plaats voor de hervormingsbeweging in China, voor welke propaganda in deze streken zich het Drievingerenverbond heeft gespannen. Hoezeer de namen der leiders bekend zijn, schijnt daartegen weinig te kunnen worden uitgericht, terwijl blijkens een artikel van graaf de Pouvourville in de D é p ê c h e C o l o n i a l e de fransche kolonie Tongkin eenigermate als arsenaal wordt gebezigd voor de revolutionnaire hervormers in Zuid-China. Een rijk Chinees, oud-officier in het leger van maarschalk Soe, die tot voor kort belast was met de onderdrukking van den opstand in de beide Kwangprovinciën, heeft zich te Hanoi gevestigd, vanwaar hij onlangs ten behoeve van de opstandelingen 200.000 repeteergeweren in Europa heeft besteld.

De propaganda in Tongkin heeft plaats onder de leus: „Omverwerping der huidige regeering in China, gelijkheid onder de burgers en erkenning der broederschap als grondslag voor het politieke stelsel." Zij is dus niet gericht tegen het fransche bestuur, wat evenwel niet wegneemt, dat dit op grond van vroegere ervaring het bestaan en het optreden dier propaganda geenszins onverschillig is. Zoo'n geheime bond kan

op een gegeven oogenblik tot heel wat andere doeleinden worden benut dan dat, waarvoor men hem in het leven riep, en weinig geruststellend voor het fransch bestuur is het feit, dat aan het hoofd een man staat, Luvinhphuoc van Kanton, die in den tijd der Zwartvlaggen den Franschen heel wat heeft te doen gegeven, gelijk hij het ook den Japanners op Formosa lastig genoeg heeft gemaakt.

De leden van den bond bezorgen den franschen autoriteiten ook heel wat zorg door hun optreden tegenover verraders en merkwaardig is het, hoe de luitjes gebruik weten te maken van wat de Engelschen red-tape zouden noemen of sleur in de fransche rechtspraak. Zoo werd onlangs een notabele van Tapna, dien zij verdachten van het geven van inlichtingen betreffende hunne gangen aan de autoriteiten, door hen vermoord, waarna zij het lijk sleepten tot de grens van het district, met het hoofd op militair territoir (de grensdistricten van Tongkin staan nog onder militair bestuur) en de voeten op civiel terrein. Zij begrepen dat dit aanleiding zou geven tot een ernstige juridische quaestie, waardoor de zaak zelve op den achtergrond zou geraken, en ze hadden goed geraden ook, daar het nog niet schijnt uitgemaakt, aan welke rechtsmacht, civiel of militair, de behandeling moet worden gelaten.

INGEZONDEN.

Aan de Redactie van het Koloniaal Weekblad.

In No. 34, dd. 13 Sept. jl. van Uw Weekblad, vraagt de heer Lohman jr., met het oog op de lijst dd. 31 Aug. van gedecoreerden: „Of wij Hollanders soms aan gebrek aan waardeering lijden als het Inlanders en Chineezen betreft?"

Dit is zeker niet het geval, blijkens de vele onderscheidingen dien Inlanders en Chineezen teboertvielen. De Regeerings-almanak telt ze bij dozijnen.

Maar de heer Lohman heeft, denk ik, op het oog, de toekenning van Nederlandsche ridderorden en dan ja, is wel opmerkelijk, dat er onder de hoogere inlandsche ambtenaren in de gouvernements-afdeelingen van Java en Madoera b.v., slechts twee regenten (Tjiandjoer en Banjoemas) de Ned. Leeuw bezitten, bovendien nog het officiers-kruis van de Oranje-Nassau orde, terwijl vijf regenten met dit officierskruis, twee met de orde en twee Patih's id. met deze prijken. In toto een elftal van de nabij 140 regenten en patih's. Zeker geen overdrijving! Onder de hoofden van Chineezen e. a. vind ik niet één gedecoreerde. Mogelijk zijn de gelukkigen mij ontgaan.

Moge het volgende hier in herinnering worden gebracht.

De eerste regent die den N. L. ontving, was R. A. Wiranata Koesoema, regent van Bandoeng, toen de reorganisatie van de Preanger-Regentschap tot stand gekomen was. Die regent was toenmaals reeds in het bezit van een Pruisische en een Oostenrijksche orde. Zijn zwager en ambtgenoot te Soemedang, werd gelijktijdig tot Pangeran verheven.

Het lag niet in de Regeer-stelsels en programma's (beginselen), andere Inlanders dan vorsten door een Ned. ridderorde te onderscheiden. Hoe lang heeft niet geduurd, dat de M. W. O. ook door inlandsche militairen kon worden verworven! In stede van de ridderorden waren andere onderscheidingsteekenen ingesteld: medailles, met of zonder ketens, bizondere payongs enz.

Zoo is het gebleven tot 1875 toen R. A. Tirto Noto, regent van Bodjonegoro, zijn vijftigjarig jubileum stond te gedenken. Als Hoofdinspecteur bezocht ik kort te voren zijn regentschap; als controleur bij het B.B. had ik dien in den dienst vergrijsden regent goed leeren kennen en hoogachten. Van de laagste sport opgeklommen, was Tirto Noto onafgebroken de ijverige trouwe dienaar gebleven, die zijn land en volk door en door kende, het werken en onderzoeken niet aan anderen overliet, maar een voorbeeld bleef van nooit verflauwende activiteit en belangstelling.

Alle opvolgende residenten, assistent-residenten en controleurs erkenden dan ook die voorbeeldige activiteit en toch waren er velen, die den regent niet onverdeeld genegen waren.

Toen ik in 1875 eenige dagen in Bodjonegoro toefde en de hoogbejaarde regent mij op tournees vergezelde, vroeg ik hem eens in vertrouwen, of ik het juist had, dat hij eerlang zijn 50-jarig jubileum hoopte te gedenken en of hij soms een of anderen wensch koesterde, welke bij die gelegenheid mogelijk in vervulling zou kunnen komen, aangezien de Regeering toch zeker dat jubileum niet zoo maar zou laten passeeren.

En wat was het antwoord van den ouden brave, wiens vertrouwen ik vroeger reeds won en dien ik, als jong controleur, zoo hoog achtte en eerbiedigde? „Als sobat er iets aan kan doen, dan s.v.p. niet die soldaten-medaille!" Het antwoord trof mij en ik behoef heden daarvan geen rekenschap meer te geven. En nog een andere verklaring zou ik nimmer vergeten. Ik waagde het den ouden vaderlijken vriend te zeggen: hoe komt (of kwam) het toch, dat zoovele ambtenaren, die u als regent en mensch zoo hoog stelden, u toch niet altijd volkomen vertrouwen schonken? „De assistent-residenten en controleurs die ik hier „elkander zag opvolgen, tel ik bij tientallen. Elk „had bij zijn optreden een of ander dat hij onder „de eerste belangen rekende, sprak of correspondeerde „daar dan over en.... als ik met al die persoonlijke „inzichten enz. ware meegegaan, geloof me, sobat, „dan was er van mijn regentschap weinig terecht „gekomen en toch.... ik was de regent, de ver„antwoordelijke voor mijn regentschap.

Van tegenwerking dus nooit rechtstreeks sprake maar wel schijn of blijk van niet met alles door dik en dun te gaan. En, zoo kon 't gebeuren, dat men den regent wel eens te autoritair of wat ook oordeelde.

Wat ik in vertrouwen met dezen ouden beproefden vriend had besproken, gaf ik terug in een nota, die ik den G.-G. W. v. Lansberge aanbood, daarbij nadruk leggend op het verschil, dat men pleegt te handhaven bij onderscheidingen, de ontstemming die ze moet veroorzaken en de toch goedkoope manier om billijkheid te betrachten en te binden, waar het verschil eer tot verwijdering leidt.

Tirto Noto ontving bij gelegenheid van zijn vijftig jarig jubileum de Ned. Leeuw en in het jaar daarop volgende, om gelijke redenen, zijn ambtgenoot van Pasoeroean.

In het jubileum-jaar van dezen, ook in 's landsdienst vergrijsden ambtenaar, was ik in Pasoeroean werkzaam en vroeg toen den president, of hij de Regeering attent zou maken op de diensten van den regent. Neen, was het antwoord. Het zou wat moois zijn als de regent werd gedecoreerd terwijl 's resident's rok nog zoo kaal is als......

Dan neemt ge mij niet kwalijk als ik het doe? Volstrekt niet. En zoo werd nu ook de regent van Pasoeroean met den N. L. onderscheiden, — het hek was nu eenmaal van den dam en spoedig volgden er meer. Ik mocht het voorrecht genieten den regent van P. het kruis te overrijken, en de plechtigheid waaraan heel het regentschap deelnam, getuigde van algemeene ingenomenheid. De regent zelf was te aangedaan om zijn met ontroering aangevangen antwoord uit te spreken.

Raden Satja Negara, districts-hoofd van Bandjaran in de Preanger, was de man die Junghuhn ter zijde stond bij het onderzoek van het Malawar-gebergte en den aanleg daar van paden tot aan den top.

Toen de kina-cultuur er werd ingevoerd (1856) en jaren daarna, was het Satja Negara, een der trouwste en ijverigste Preanger-ambtenaren, die zijn belangstelling toonde en zooveel in zijn vermogen was met raad en daad medewerkte.

Junghuhn spiegelde hem mitsdien een onderscheiding voor, maar Junghuhn's ziekte en overlijden (April 1864) dreigden de verwachtingen met teleurstelling. Nadat ik Satja Negara persoonlijk goed had leeren kennen, wij innige vrienden waren geworden, herinnerde hij mij eens aan Junghuhn's toezegging. Ik bracht deze over aan den resident, den heer van der Moore, doch deze bleek ongenegen een zijner oudste en trouwste en ook ijverigste districts-hoofden voor een onderscheiding aan te bevelen. „Dan kon ik wel al mijn inlandsche hoofden aanbevelen". Ik achtte dat 'n bizondere positie, maar gelukken mocht het me niet, den ouden braven resident te overreden.

Toen nam ik zelf het initiatief en Satja Negara ontving spoedig de groote gouden medaille, die niet bestemd was om gedragen maar als een poesaka bewaard te worden.

Meende ik nu dat alles in orde zou zijn, niet aldus. Zelfs de regent gaf mij zijn teleurstelling en spijt te kennen, dat het den grijzen dienaar niet gegund zou zijn het eereteeken te dragen. IJdelheid? Och, laten we hierover niet praten. Ook de eenvoudigsten hebben hun gevoel en begrip van een waardeering die zich uiten kan en mag.

Ik had met den ouden vriend, die met een been om zoo te zeggen in het graf stond, te doen en ik besloot zelf den G. G. te gaan spreken. Zoo kwam ik dan te Buitenzorg, waar toen ook de Directeur van B. B., de heer van Bloemen Waanders, tijdelijk woonde, en ik achtte 't natuurlijk, eerst met dezen te spreken. Maar mijn voorstellen en pleiten vielen in slechte aarde. Die medaille was niet om te dragen. Nooit gebeurd. Zou niet gebeuren.

U neemt mij niet kwalijk dat ik een poging bij ZExc. den G. G. waag? Neen, maar ik zeg u, het kan noch zal gebeuren.

De G. G. Mijer ontving mij heusch en, nadat ik alles uiteengezet had, hoe teleurstellend zoo'n onthouding werkt, hoe algemeen daarentegen de vreugde en deelneming zouden zijn als men dien braven ouden dienaar eens ter wille werd, ZExc. kon geen antecedent stellen; „de gouden medaille die U van de Société impe„riale d'acclimatation zoo even ontvingt, is immers „ook niet om gedragen te worden!" Neen Excellentie, het is ook mijn begeeren niet.

Op het punt van afscheidnemen, verstoutte ik me, nog een enkel woord tot sterking van mijn argumenten aan te voeren, met het gelukkig effect, dat ZExc. me verzocht nog even te gaan zitten en nog eens de cardinale punten te herhalen.

Deze werden opgeteekend en na de verzekering „ik zal zien wat er te doen is" verliet ik tevreden het kabinet om 8 dagen later mijn vriend Satja Negara te kunnen gelukwenschen met een nieuw besluit, waarbij het dragen van de medaille aan een zeker soort lint alsnog werd toegestaan.

We leven nu sinds jaren niet meer in dien goeden ouden tijd, toen men dikwijls bevreesd was zijn handen aan koud water te branden en verschil in ras en huidskleur en wat al niet, met zorg in 't oog gehouden werd om toch ja.... om toch wat?

Baarn, 18 Sept. '07. K. W. van GORKOM.

Voornaamste inhoud van Nederlandsche Tijdschriften over Oost- en West-Indië.

Weekblad voor Indië. 1907. No. 18.

Verleden, door J. H. François. — Medische opstellen, door H. L. Roelfsema. — De zending te Modjowarno (met foto's). — Brieven uit Patria, door J. Willemsz. — Bekende Indische tijdgenooten (L. J. Lambach), met portret. — Prof. Mr. J. H. Carpentier Alting (met portret). — Een Europeesche school voor Chineezen (met foto's). — Indrukken van den dag (vervolg), door Corax. — Enz.

De Indische Mercuur. 24 Sept. 1907.

De zout-quaestie in Ned. Oost-Indië, door v. G. — Specerij-handel (vervolg), door v. G. — De munthervorming op Sumatra's Oostkust. — Het gebouw der Javasche Bank te Medan. — Begrooting voor Suriname voor 1908. — Begrooting van Ned.-Indië voor 1908. — Cocos nucifera. Practische handleiding voor cocoscultuur, door E. Belten. — Rubber-scraps, door A. H. Berkhout. — Kultuurberichten. — Verslagen van Maatschappijen. Enz.

Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in N. I. Juli 1907.

De inrichting van het giro-verkeer te Hamburg. — Licht en warmte in den landbouw, door W. C. Leembruggen. — Het eeuwfeest der Stoomvaart, III, door Noach. — Het ontstaan en het verloop van den regen, naar W. Gallenkamp. — Koffie-valarisatie.

De Katholieke Missiën 1907. No. 21.

Sumatra's Westkust. Enkele bijzonderheden betreffende de bevolking der Padangsche Bovenlanden, door pastoor I. van Beckhoven.

Om uit te knippen.

INTEEKENBILJET.

De ondergeteekende...

....

wonende te... *wenscht*

donateur-trice / *lid* *te worden der Vereeniging* ***Oost en West*** *tegen een jaarlijksche contributie van f*..................................

den..190........

Straat of gracht

.... Handteekening

Te zenden aan den Secretaris van het Hoofdbestuur:

L. P. F. SCHIMPF.

Bureau Hoofdbestuur: Heulstraat 17.